

P R E D L O G

Z A K O N

O POTVRĐIVANJU AMANDMANA NA MONTREALSKI PROTOKOL O SUPSTANCAMA KOJE OŠTEĆUJU OZONSKI OMOTAČ

Član 1.

Potvrđuje se Amandman na Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač, usvojen 15. oktobra 2016. godine u Kigaliju, u originalu na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku.

Član 2.

Tekst Amandmana na Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač, u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na srpski jezik glasi:

**AMENDMENT TO THE MONTREAL PROTOCOL ON SUBSTANCES THAT
DEplete THE OZONE LAYER**

Article I: Amendment

Article 1, paragraph 4

In paragraph 4 of Article 1 of the Protocol, for the words:

„Annex C or Annex E“

there shall be substituted:

„Annex C, Annex E or Annex F“

Article 2, paragraph 5

In paragraph 5 of Article 2 of the Protocol, for the words:

„and Article 2H“

there shall be substituted:

„Articles 2H and 2J“

Article 2, paragraphs 8 (a), 9 (a) and 11

In paragraphs 8 (a) and 11 of Article 2 of the Protocol, for the words:

„Articles 2A to 2I“

there shall be substituted:

„Articles 2A to 2J“

The following words shall be added at the end of subparagraph (a) of paragraph 8 of Article 2 of the Protocol:

„Any such agreement may be extended to include obligations respecting consumption or production under Article 2J provided that the total combined calculated level of consumption or production of the Parties concerned does not exceed the levels required by Article 2J.“

In subparagraph (a) (i) of paragraph 9 of Article 2 of the Protocol, after the second use of the words:

„should be;“

there shall be deleted:

„and“

Subparagraph (a) (ii) of paragraph 9 of Article 2 of the Protocol shall be renumbered as subparagraph (a) (iii).

The following shall be added as subparagraph (a) (ii) after subparagraph (a) (i) of paragraph 9 of Article 2 of the Protocol:

„Adjustments to the global warming potentials specified in Group I of Annex A, Annex C and Annex F should be made and, if so, what the adjustments should be; and“

Article 2J

The following Article shall be inserted after Article 2I of the Protocol:

„Article 2J: Hydrofluorocarbons

1. Each Party shall ensure that for the twelve-month period commencing on 1 January 2019, and in each twelve-month period thereafter, its calculated level of consumption of the controlled substances in Annex F, expressed in CO₂ equivalents, does not exceed the percentage, set out for the respective range of years specified in subparagraphs (a) to (e) below, of the annual average of its calculated levels of consumption of Annex F controlled substances for the years 2011, 2012 and 2013, plus fifteen per cent of its calculated level of consumption of Annex C, Group I, controlled substances as set out in paragraph 1 of Article 2F, expressed in CO₂ equivalents:

- (a) 2019 to 2023: 90 per cent
- (b) 2024 to 2028: 60 per cent
- (c) 2029 to 2033: 30 per cent
- (d) 2034 to 2035: 20 per cent
- (e) 2036 and thereafter: 15 per cent

2. Notwithstanding paragraph 1 of this Article, the Parties may decide that a Party shall ensure that, for the twelve-month period commencing on 1 January 2020, and in each twelve-month period thereafter, its calculated level of consumption of the controlled substances in Annex F, expressed in CO₂ equivalents, does not exceed the percentage, set out for the respective range of years specified in subparagraphs (a) to (e) below, of the annual average of its calculated levels of consumption of Annex F controlled substances for the years 2011, 2012 and 2013, plus twenty-five per cent of its calculated level of consumption of Annex C, Group I, controlled substances as set out in paragraph 1 of Article 2F, expressed in CO₂ equivalents:

- (a) 2020 to 2024: 95 per cent
- (b) 2025 to 2028: 65 per cent
- (c) 2029 to 2033: 30 per cent
- (d) 2034 to 2035: 20 per cent
- (e) 2036 and thereafter: 15 per cent

3. Each Party producing the controlled substances in Annex F shall ensure that for the twelve-month period commencing on 1 January 2019, and in each twelve-month period thereafter, its calculated level of production of the controlled substances in Annex F, expressed in CO₂ equivalents, does not exceed the percentage, set out for the respective range of years specified in subparagraphs (a) to (e) below, of the annual average of its calculated levels of production of Annex F controlled substances for the years 2011, 2012 and 2013, plus fifteen per cent of its calculated level of production of Annex C, Group I, controlled substances as set out in paragraph 2 of Article 2F, expressed in CO₂ equivalents:

- (a) 2019 to 2023: 90 per cent
- (b) 2024 to 2028: 60 per cent
- (c) 2029 to 2033: 30 per cent
- (d) 2034 to 2035: 20 per cent
- (e) 2036 and thereafter: 15 per cent

4. Notwithstanding paragraph 3 of this Article, the Parties may decide that a Party producing the controlled substances in Annex F shall ensure that for the twelve-month period commencing on 1 January 2020, and in each twelve-month period thereafter, its calculated level of production of the controlled substances in

Annex F, expressed in CO₂ equivalents, does not exceed the percentage, set out for the respective range of years specified in subparagraphs (a) to (e) below, of the annual average of its calculated levels of production of Annex F controlled substances for the years 2011, 2012 and 2013, plus twenty-five per cent of its calculated level of production of Annex C, Group I, controlled substances as set out in paragraph 2 of Article 2F, expressed in CO₂ equivalents:

- (a) 2020 to 2024: 95 per cent
- (b) 2025 to 2028: 65 per cent
- (c) 2029 to 2033: 30 per cent
- (d) 2034 to 2035: 20 per cent
- (e) 2036 and thereafter: 15 per cent

5. Paragraphs 1 to 4 of this Article will apply save to the extent that the Parties decide to permit the level of production or consumption that is necessary to satisfy uses agreed by the Parties to be exempted uses.

6. Each Party manufacturing Annex C, Group I, or Annex F substances shall ensure that for the twelve-month period commencing on 1 January 2020, and in each twelve-month period thereafter, its emissions of Annex F, Group II, substances generated in each production facility that manufactures Annex C, Group I, or Annex F substances are destroyed to the extent practicable using technology approved by the Parties in the same twelve-month period.

7. Each Party shall ensure that any destruction of Annex F, Group II, substances generated by facilities that produce Annex C, Group I, or Annex F substances shall occur only by technologies approved by the Parties."

Article 3

The preamble to Article 3 of the Protocol should be replaced with the following:

"1. For the purposes of Articles 2, 2A to 2J and 5, each Party shall, for each group of substances in Annex A, Annex B, Annex C, Annex E or Annex F, determine its calculated levels of:"

For the final semi-colon of subparagraph (a) (i) of Article 3 of the Protocol there shall be substituted:

„, except as otherwise specified in paragraph 2;“

The following text shall be added to the end of Article 3 of the Protocol:

„; and

(d) Emissions of Annex F, Group II, substances generated in each facility that generates Annex C, Group I, or Annex F substances by including, among other things, amounts emitted from equipment leaks, process vents and destruction devices, but excluding amounts captured for use, destruction or storage.

2. When calculating levels, expressed in CO₂ equivalents, of production, consumption, imports, exports and emissions of Annex F and Annex C, Group I, substances for the purposes of Article 2J, paragraph 5 bis of Article 2 and paragraph 1 (d) of Article 3, each Party shall use the global warming potentials of those substances specified in Group I of Annex A, Annex C and Annex F."

Article 4, paragraph 1 sept

The following paragraph shall be inserted after paragraph 1 sex of Article 4 of the Protocol:

„1 *sept.* Upon entry into force of this paragraph, each Party shall ban the import of the controlled substances in Annex F from any State not Party to this Protocol.“

Article 4, paragraph 2 sept

The following paragraph shall be inserted after paragraph 2 sex of Article 4 of the Protocol:

„2 *sept.* Upon entry into force of this paragraph, each Party shall ban the export of the controlled substances in Annex F to any State not Party to this Protocol.“

Article 4, paragraphs 5, 6 and 7

In paragraphs 5, 6 and 7 of Article 4 of the Protocol, for the words:

„Annexes A, B, C and E“ there shall be substituted:

„Annexes A, B, C, E and F“

Article 4, paragraphs 8

In paragraph 8 of Article 4 of the Protocol, for the words:

„Articles 2A to 2I“

there shall be substituted:

„Articles 2A to 2J“

Article 4B

The following paragraph shall be inserted after paragraph 2 of Article 4B of the Protocol:

„2 *bis.* Each Party shall, by 1 January 2019 or within three months of the date of entry into force of this paragraph for it, whichever is later, establish and implement a system for licensing the import and export of new, used, recycled and reclaimed controlled substances in Annex F. Any Party operating under paragraph 1 of Article 5 that decides it is not in a position to establish and implement such a system by 1 January 2019 may delay taking those actions until 1 January 2021.“

Article 5

In paragraph 4 of Article 5 of the Protocol, for the word:

„2I“

there shall be substituted:

„2J“

In paragraphs 5 and 6 of Article 5 of the Protocol, for the words:

„Article 2I“

there shall be substituted:

„Articles 2I and 2J“

In paragraph 5 of Article 5 of the Protocol, before the words:

„any control measures“

there shall be inserted:

„with“

The following paragraph shall be inserted after paragraph 8 *ter* of Article 5 of the Protocol:

„8 *qua*

(a) Each Party operating under paragraph 1 of this Article, subject to any adjustments made to the control measures in Article 2J in accordance with paragraph 9 of Article 2, shall be entitled to delay its compliance with the control measures set out in subparagraphs (a) to (e) of paragraph 1 of Article 2J and subparagraphs (a) to (e) of paragraph 3 of Article 2J and modify those measures as follows:

- (i) 2024 to 2028: 100 per cent
- (ii) 2029 to 2034: 90 per cent
- (iii) 2035 to 2039: 70 per cent
- (iv) 2040 to 2044: 50 per cent
- (v) 2045 and thereafter: 20 per cent

(b) Notwithstanding subparagraph (a) above, the Parties may decide that a Party operating under paragraph 1 of this Article, subject to any adjustments made to the control measures in Article 2J in accordance with paragraph 9 of Article 2, shall be entitled to delay its compliance with the control measures set out in subparagraphs (a) to (e) of paragraph 1 of Article 2J and subparagraphs (a) to (e) of paragraph 3 of Article 2J and modify those measures as follows:

- (i) 2028 to 2031: 100 per cent
- (ii) 2032 to 2036: 90 per cent
- (iii) 2037 to 2041: 80 per cent
- (iv) 2042 to 2046: 70 per cent
- (v) 2047 and thereafter: 15 per cent

(c) Each Party operating under paragraph 1 of this Article, for the purposes of calculating its consumption baseline under Article 2J, shall be entitled to use the average of its calculated levels of consumption of Annex F controlled substances for the years 2020, 2021 and 2022, plus sixty-five per cent of its baseline consumption of Annex C, Group I, controlled substances as set out in paragraph 8 *ter* of this Article.

(d) Notwithstanding subparagraph (c) above, the Parties may decide that a Party operating under paragraph 1 of this Article, for the purposes of calculating its consumption baseline under Article 2J, shall be entitled to use the average of its calculated levels of consumption of Annex F controlled substances for the years 2024, 2025 and 2026, plus sixty-five per cent of its baseline consumption of Annex C, Group I, controlled substances as set out in paragraph 8 *ter* of this Article.

(e) Each Party operating under paragraph 1 of this Article and producing the controlled substances in Annex F, for the purposes of calculating its production baseline under Article 2J, shall be entitled to use the average of its calculated levels of production of Annex F controlled substances for the years 2020, 2021 and 2022, plus sixty-five per cent of its baseline production of Annex C, Group I, controlled substances as set out in paragraph 8 *ter* of this Article.

(f) Notwithstanding subparagraph (e) above, the Parties may decide that a Party operating under paragraph 1 of this Article and producing the controlled substances in Annex F, for the purposes of calculating its production baseline under Article 2J, shall be entitled to use the average of its calculated levels of production of Annex F controlled substances for the years 2024, 2025 and 2026, plus sixty-five per

cent of its baseline production of Annex C, Group I, controlled substances as set out in paragraph 8 ter of this Article.

(g) Subparagraphs (a) to (f) of this paragraph will apply to calculated levels of production and consumption save to the extent that a high-ambient-temperature exemption applies based on criteria decided by the Parties.“

Article 6

In Article 6 of the Protocol, for the words:

„Articles 2A to 2I“

there shall be substituted:

„Articles 2A to 2J“

Article 7, paragraphs 2, 3 and 3 ter

The following line shall be inserted after the line that reads „ – in Annex E, for the year 1991,“ in paragraph 2 of Article 7 of the Protocol:

„ – in Annex F, for the years 2011 to 2013, except that Parties operating under paragraph 1 of Article 5 shall provide such data for the years 2020 to 2022, but those Parties operating under paragraph 1 of Article 5 to which subparagraphs (d) and (f) of paragraph 8 *qua* of Article 5 applies shall provide such data for the years 2024 to 2026;“

In paragraphs 2 and 3 of Article 7 of the Protocol, for the words:

„C and E“

there shall be substituted:

„C, E and F“

The following paragraph shall be added to Article 7 of the Protocol after paragraph 3 *bis*:

„3 *ter*. Each Party shall provide to the Secretariat statistical data on its annual emissions of Annex F, Group II, controlled substances per facility in accordance with paragraph 1 (d) of Article 3 of the Protocol.“

Article 7, paragraph 4

In paragraph 4 of Article 7, after the words:

„statistical data on“ and „provides data on“

there shall be added:

„production,“

Article 10, paragraph 1

In paragraph 1 of Article 10 of the Protocol, for the words:

„and Article 2I“

There shall be substituted:

„, Article 2I and Article 2J“

The following shall be inserted at the end of paragraph 1 of Article 10 of the Protocol:

„Where a Party operating under paragraph 1 of Article 5 chooses to avail itself of funding from any other financial mechanism that could result in meeting any part of

its agreed incremental costs, that part shall not be met by the financial mechanism under Article 10 of this Protocol.“

Article 17

In Article 17 of the Protocol, for the words:

„Articles 2A to 2I“

there shall be substituted:

„Articles 2A to 2J“

Annex A

The following table shall replace the table for Group I in Annex A to the Protocol:

Group	Substance	Ozone-Depleting	100-Year Global
		Potential*	Warming Potential
<i>Group I</i>			
CFCl ₃	(CFC-11)	1.0	4,750
CF ₂ Cl ₂	(CFC-12)	1.0	10,900
C ₂ F ₃ Cl ₃	(CFC-113)	0.8	6,130
C ₂ F ₄ Cl ₂	(CFC-114)	1.0	10,000
C ₂ F ₅ Cl	(CFC-115)	0.6	7,370

Annex C and Annex F

The following table shall replace the table for Group I in Annex C to the Protocol:

Group	Substance	Number of isomers	Ozone Depleting Potential*	100-Year Global Warming Potential* **	
<i>Group I</i>					
	CHFCI ₂	(HCFC-21)**	1	0.04	151
	CHF ₂ Cl	(HCFC-22)**	1	0.055	1810
	CH ₂ FCI	(HCFC-31)	1	0.02	
	C ₂ HFCl ₄	(HCFC-121)	2	0.01 – 0.04	
	C ₂ HF ₂ Cl ₃	(HCFC-122)	3	0.02 – 0.08	
	C ₂ HF ₃ Cl ₂	(HCFC-123)	3	0.02 – 0.06	77
	CHCl ₂ CF ₃	(HCFC-123)**		0.02	
	C ₂ HF ₄ Cl	(HCFC-124)	2	0.02 – 0.04	609
	CHFCICF ₃	(HCFC-124)**		0.022	
	C ₂ H ₂ FCI ₃	(HCFC-131)	3	0.007 – 0.05	
	C ₂ H ₂ F ₂ Cl ₂	(HCFC-132)	4	0.008 – 0.05	
	C ₂ H ₂ F ₃ Cl	(HCFC-133)	3	0.02 – 0.06	
	C ₂ H ₃ FCI ₂	(HCFC-141)	3	0.005 – 0.07	
	CH ₃ CFCl ₂	(HCFC-141b)**		0.11	725
	C ₂ H ₃ F ₂ Cl	(HCFC-142)	3	0.008 – 0.07	
	CH ₃ CF ₂ Cl	(HCFC-142b)**		0.065	2310
	C ₂ H ₄ FCI	(HCFC-151)	2	0.003 – 0.005	
	C ₃ HFCl ₆	(HCFC-221)	5	0.015 – 0.07	
	C ₃ HF ₂ Cl ₅	(HCFC-222)	9	0.01 – 0.09	
	C ₃ HF ₃ Cl ₄	(HCFC-223)	12	0.01 – 0.08	
	C ₃ HF ₄ Cl ₃	(HCFC-224)	12	0.01 – 0.09	
	C ₃ HF ₅ Cl ₂	(HCFC-225)	9	0.02 – 0.07	

CF ₃ CF ₂ CHCl ₂	(HCFC-225ca)**		0.025	122
CF ₂ CICF ₂ CHClF	(HCFC-225cb)**		0.033	595
C ₃ HF ₆ Cl	(HCFC-226)	5	0.02 – 0.10	
C ₃ H ₂ FCl ₅	(HCFC-231)	9	0.05 – 0.09	
C ₃ H ₂ F ₂ Cl ₄	(HCFC-232)	16	0.008 – 0.10	
C ₃ H ₂ F ₃ Cl ₃	(HCFC-233)	18	0.007 – 0.23	
C ₃ H ₂ F ₄ Cl ₂	(HCFC-234)	16	0.01 – 0.28	
C ₃ H ₂ F ₅ Cl	(HCFC-235)	9	0.03 – 0.52	
C ₃ H ₃ FCl ₄	(HCFC-241)	12	0.004 – 0.09	
C ₃ H ₃ F ₂ Cl ₃	(HCFC-242)	18	0.005 – 0.13	
C ₃ H ₃ F ₃ Cl ₂	(HCFC-243)	18	0.007 – 0.12	
C ₃ H ₃ F ₄ Cl	(HCFC-244)	12	0.009 – 0.14	
C ₃ H ₄ FCl ₃	(HCFC-251)	12	0.001 – 0.01	
C ₃ H ₄ F ₂ Cl ₂	(HCFC-252)	16	0.005 – 0.04	
C ₃ H ₄ F ₃ Cl	(HCFC-253)	12	0.003 – 0.03	
C ₃ H ₅ FCl ₂	(HCFC-261)	9	0.002 – 0.02	
C ₃ H ₅ F ₂ Cl	(HCFC-262)	9	0.002 – 0.02	
C ₃ H ₆ FCl	(HCFC-271)	5	0.001 – 0.03	

* Where a range of ODPs is indicated, the highest value in that range shall be used for the purposes of the Protocol. The ODPs listed as a single value have been determined from calculations based on laboratory measurements. Those listed as a range are based on estimates and are less certain. The range pertains to an isomeric group. The upper value is the estimate of the ODP of the isomer with the highest ODP, and the lower value is the estimate of the ODP of the isomer with the lowest ODP.

** Identifies the most commercially viable substances with ODP values listed against them to be used for the purposes of the Protocol.

*** For substances for which no GWP is indicated, the default value 0 applies until a GWP value is included by means of the procedure foreseen in paragraph 9 (a) (ii) of Article 2.

The following annex shall be added to the Protocol after Annex E:

„Annex F: Controlled substances

Group	Substance	100-Year Global Warming Potential
<i>Group I</i>		
CHF ₂ CHF ₂	HFC-134	1,100
CH ₂ FCF ₃	HFC-134a	1,430
CH ₂ FCHF ₂	HFC-143	353
CHF ₂ CH ₂ CF ₃	HFC-245fa	1,030
CF ₃ CH ₂ CF ₂ CH ₃	HFC-365mfc	794
CF ₃ CHFCF ₃	HFC-227ea	3,220
CH ₂ FCF ₂ CF ₃	HFC-236cb	1,340
CHF ₂ CHFCF ₃	HFC-236ea	1,370
CF ₃ CH ₂ CF ₃	HFC-236fa	9,810
CH ₂ FCF ₂ CHF ₂	HFC-245ca	693
CF ₃ CHFCF ₂ CF ₃	HFC-43-10mee	1,640
CH ₂ F ₂	HFC-32	675
CHF ₂ CF ₃	HFC-125	3,500
CH ₃ CF ₃	HFC-143a	4,470
CH ₃ F	HFC-41	92
CH ₂ FCH ₂ F	HFC-152	53
CH ₃ CHF ₂	HFC-152a	124
<i>Group II</i>		
CHF ₃	HFC-23	14,800

Article II: Relationship to the 1999 Amendment

No State or regional economic integration organization may deposit an instrument of ratification, acceptance or approval of or accession to this Amendment unless it has previously, or simultaneously, deposited such an instrument to the Amendment adopted at the Eleventh Meeting of the Parties in Beijing, 3 December 1999.

Article III: Relationship to the United Nations Framework Convention on Climate Change and its Kyoto Protocol

This Amendment is not intended to have the effect of excepting hydrofluorocarbons from the scope of the commitments contained in Articles 4 and 12 of the United Nations Framework Convention on Climate Change or in Articles 2, 5, 7 and 10 of its Kyoto Protocol.

Article IV: Entry into force

1. Except as noted in paragraph 2, below, this Amendment shall enter into force on 1 January 2019, provided that at least twenty instruments of ratification, acceptance or approval of the Amendment have been deposited by States or regional economic integration organizations that are Parties to the Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer. In the event that this condition has not been fulfilled by that date, the Amendment shall enter into force on the ninetieth day following the date on which it has been fulfilled.

2. The changes to Article 4 of the Protocol, Control of trade with non-Parties, set out in Article I of this Amendment shall enter into force on 1 January 2033, provided that at least seventy instruments of ratification, acceptance or approval of the Amendment have been deposited by States or regional economic integration organizations that are Parties to the Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer. In the event that this condition has not been fulfilled by that date, the Amendment shall enter into force on the ninetieth day following the date on which it has been fulfilled.

3. For purposes of paragraphs 1 and 2, any such instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

4. After the entry into force of this Amendment, as provided under paragraphs 1 and 2, it shall enter into force for any other Party to the Protocol on the ninetieth day following the date of deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article V: Provisional application

Any Party may, at any time before this Amendment enters into force for it, declare that it will apply provisionally any of the control measures set out in Article 2J, and the corresponding reporting obligations in Article 7, pending such entry into force.

AMANDMAN NA MONTREALSKI PROTOKOL O SUPSTANCAMA KOJE OŠTEĆUJU OZONSKI OMOTAČ

Član I: Amandman

Član 1, stav 4.

U članu 1. stav 4. Protokola reči:

„Aneksu C ili Aneksu E“ zamenjuju se sledećim:

„Aneksu C, Aneksu E ili Aneksu F“

Član 2, stav 5.

U članu 2. stava 5. Protokola, reči:

„i članu 2H“ zamenjuju se sledećim:

„članovima 2H i 2J“

Član 2, stavovi 8(a), 9 (a) i 11

U članu 2. stavu 8. podstavu (a) i stavu 11. Protokola reči:

„članovima od 2A do 2I“ zamenjuju se rečima:

„članovima od 2A do 2J“.

Na kraju člana 2. stava 8. podstav (a) Protokola dodaju se reči:

„Svaki takav sporazum može se proširiti tako da obuhvata obaveze u pogledu potrošnje ili proizvodnje u skladu sa članom 2J, pod uslovom da ukupni kombinovani obračunski nivo potrošnje ili proizvodnje odgovarajućih Strana ne prevazilazi vrednosti propisane članom 2J.“

U članu 2. stavu 9. podstavu (a) podtački (i) Protokola, nakon drugog navođenja reči: „korekcije“

briše se: „i“.

Član 2 stav 9 podstav (a) podtačka (ii) Protokola se prenumerise kao član 2 stav 9 podstav (a) podtačka (iii).

Sledeće se dodaje kao član 2 stav 9 podstav (a) podtačka (ii) Protokola:

„Trebalo bi izvršiti korekcije za potencijal globalnog zagrevanja navedene u Aneksu A, grupi I, Aneksu C i Aneksu F i, ako je potrebno, utvrditi kakve to korekcije treba da budu; i“

Član 2J

Sledeći član umeće se iza člana 2I Protokola:

„Član 2J: Fluorougljovodonici

1. Svaka Strana će obezbediti da za dvanaestomesečni period počevši od 01. januara 2019. godine, i u svakom narednom dvanaestomesečnom periodu, njen obračunski nivo potrošnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F, izražen u ekvivalentima CO₂, ne premaši procenat naveden za odgovarajući vremenski period u podstavovima (a) do (e) iz ovog člana, godišnje prosečne vrednosti njenog obračunskog nivoa potrošnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F za 2011, 2012. i 2013. godinu, plus petnaest procenata obračunskog nivoa potrošnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa C, Grupa I kao što je propisano stavom 1 člana 2F, izraženo u ekvivalentima CO₂:

- (a) od 2019. do 2023.: 90 %;
- (b) od 2024. do 2028.: 60 %;
- (c) od 2029. do 2033.: 30 %;
- (d) od 2034. do 2035.: 20 %;
- (e) 2036. i na dalje: 15 %.

2. Ne dovodeći u pitanje stav 1 ovog člana, Strane mogu da odluče da će Strana obezbediti da za dvanaestomesečni period počevši od 1. januara 2020.godine, i u svakom narednom dvanaestomesečnom periodu, njen obračunski nivo potrošnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F, izražen u ekvivalentima CO₂, ne premaši procenat naveden za odgovarajući vremenski period u podstavovima (a) do (e) iz ovog člana, godišnje prosečne vrednosti njenog obračunskog nivoa potrošnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F za 2011, 2012. i 2013.godinu, plus dvadesetpet procenata obračunskog nivoa potrošnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa C, Grupa I kao što je propisano stavom 1 člana 2F, izraženo u ekvivalentima CO₂:

- (a) od 2020. do 2024.: 95 %;
- (b) od 2025. do 2028.: 65 %;
- (c) od 2029. do 2033.: 30 %;
- (d) od 2034. do 2035.: 20 %;
- (e) 2036. i na dalje: 15 %.

3. Svaka Strana koja proizvodi kontrolisane supstance iz Aneksa F će obezbediti da za dvanaestomesečni period počevši od 1. januara 2019. godine, i u svakom narednom dvanaestomesečnom periodu, njen obračunski nivo proizvodnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F, izražen u ekvivalentima CO₂, ne premaši procenat naveden za odgovarajući vremenski period u podstavovima (a) do (e) iz ovog člana, godišnje prosečne vrednosti njenog obračunskog nivoa proizvodnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F za 2011, 2012. i 2013.godinu, plus petnaest procenata obračunskog nivoa proizvodnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa C, Grupa I kao što je propisano stavom 2 člana 2F, izraženo u ekvivalentima CO₂:

- (a) od 2019. do 2023.: 90 %;
- (b) od 2024. do 2028.: 60 %;
- (c) od 2029. do 2033.: 30 %;
- (d) od 2034. do 2035.: 20 %;
- (e) 2036. i na dalje: 15 %.

4. Ne dovodeći u pitanje stav 3. ovog člana, Strane mogu da odluče da će Strana koja proizvodi kontrolisane supstance iz Aneksa F obezbediti da za dvanaestomesečni period počevši od 1. januara 2020.godine, i u svakom narednom dvanaestomesečnom periodu, njen obračunski nivo proizvodnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F, izražen u ekvivalentima CO₂, ne premaši procenat naveden za odgovarajući vremenski period u subparagrafima (a) do (e) iz ovog člana, godišnje prosečne vrednosti njenog obračunskog nivoa proizvodnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F za 2011, 2012. i 2013.godinu, plus dvadesetpet procenata njenog obračunskog nivoa proizvodnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa C, Grupa I kao što je propisano paragrafom 2 člana 2F, izraženo u ekvivalentima CO₂:

- (a) od 2020. do 2024.: 95 %;
- (b) od 2025. do 2028.: 65 %;

(c) od 2029. do 2033.: 30 %;

(d) od 2034. do 2035.: 20 %;

(e) 2036. i na dalje: 15 %.

5. Stavovi od 1. do 4. ovog člana primenjuju se uvek, osim ako Strane odluče da dozvole nivo proizvodnje ili potrošnje koji je neophodan da bi se udovoljilo primenama za koje su se sporazumele da su izuzete od primene ovih odredbi.

6. Svaka Strana koja proizvodi supstance iz Aneksa C, Grupa I ili Aneksa F obezbediće da u dvanaestomesečnom periodu počev od 1. januara 2020.godine, te u svakom narednom dvanaestomesečnom periodu njene emisije supstanci iz Aneksa F, Grupa II, proizvedenih u svakom proizvodnom pogonu koji proizvodi supstance iz Aneksa C, Grupa I ili Aneksa F budu uništene u onoj meri u kojoj je to praktično izvodljivo, upotrebom tehnologije koju su Strane odobrile u toku istog dvanaestomesečnog perioda.

7. Svaka Strana će obezbediti da se svako uništavanje supstanci iz Aneksa F, Grupa II proizvedenih u pogonima koji proizvode supstance iz Aneksa C, Grupa I ili Aneksa F, izvodi isključivo pomoću tehnologija koje Strane odobre.“

Član 3.

Preambulu člana 3. Protokola trebalo bi zameniti sledećim:

„1. U smislu čl. 2, 2A do 2J i 5. svaka Strana će za svaku grupu supstanci iz Aneksa A, Aneksa B, Aneksa C, Aneksa E ili Aneksa F utvrditi svoje obračunske nivoe:“

Posle zarez na kraju člana 3. podstav (a) (i) Protokola dodaju se reči:

„, osim ako nije drugačije navedeno u stavu 2.;“

Sledeći tekst dodaje se na kraju člana 3. Protokola:

„; i

(d) emisija supstanci iz Aneksa F, grupe II nastalih u svakom objektu koji proizvodi supstance iz Aneksa C, grupe I ili Aneksa F uključivanjem, između ostalih, količina emitovanih iz oštećene opreme, procesnih ventila i uređaja za uništavanje, ali isključujući količine uhvaćene za upotrebu, uništavanje ili skladištenje.

2. Prilikom izračunavanja nivoa, izraženih kao CO₂ ekvivalenta, proizvodnje, potrošnje, uvoza, izvoza i emisija supstanci iz Aneksa F i Aneksa C, Grupa I u smislu člana 2J, paragrafa 5 člana 2 i paragrafa 1 (d) člana 3, svaka Strana će koristiti potencijal globalnog zagrevanja za te supstance navedene u Grupi I Aneksa A, Aneksa C i Aneksa F.“

Član 4. stav 1 sept

Sledeći tekst dodaje se iza stava 1 sex u članu 4 Protokola:

„1.sept. Stupanjem na snagu ovog stava, svaka Strana će zabraniti uvoz kontrolisanih supstanci iz Aneksa F iz bilo koje države koja nije potpisnica ovog Protokola.“

Član 4. stav2 sept

Sledeći tekst dodaje se iza stava 2 sex u članu Protokola:

„2.sept. Stupanjem na snagu ovog stava, svaka Strana će zabraniti izvoz kontrolisanih supstanci iz Aneksa F u bilo koju državu koja nije potpisnica ovog Protokola.“

Član 4. stav 5., 6. i 7.

U članu 4. stavovima 5., 6. i 7. Protokola reči:

„Aneksa A, B, C i E“ zamenjuju se rečima:

„Aneksa A, B, C, E i F“.

Član 4. stav 8.

U članu 4. stavu 8. Protokola reči:

„članovima 2A. do 2I.“ zemenjuju se rečima:

„članovima od 2A do 2J“.

Član 4B

Iza člana 4B stava 2. Protokola umeće se sledeći stav:

„2.a Svaka strana do 1.januara 2019. ili u roku od tri meseca od stupanja na snagu ovog stava, zavisno od toga šta je kasnije, ustanoviti i primeniti sistem za izdavanje dozvola za uvoz i izvoz novih, korišćenih, recikliranih ili obnovljenih kontrolisanih supstanci iz Aneksa F. Bilo koja strana koja postupa u okviru odredbi stava 1 člana 5., koja zaključi da nije u stanju da ustanovi i primeni takav sistem do 1.januara 2019.godine može da odloži ove aktivnosti do 1.januara 2021.godine.“

Član 5.

U članu 5. stavu 4. Protokola reč:

„2I“

zamenjuje se rečju:

„2J“

U članu 5. stavovima 5. i 6. Protokola reči:

„članu 2I“

zamenjuju se rečima:

„članovima 2I i 2J“.

U članu 5. stavu 5. Protokola, pre reči:

„svim kontrolnim merama“

dodaje se reč:

„sa“.

Sledeći stav dodaje se članu 5 Protokola iza stava 8 ter:

„8.qua

(a) Svaka strana koja u postupa u skladu sa stavom 1. ovog člana, u skladu sa korekcijama unetim u kontrolne mere iz člana 2J u skladu sa stavom 9. člana 2. imaće pravo da odloži svoje ispunjavanje kontrolnih mera propisanih podstavovima (a) do (e) stava 1 člana 2J i podstavovima (a) do (e) stava 3. člana 2J i izmeni te mere na sledeći način:

(i) od 2024. do 2028.: 100 %;

(ii) od 2029. do 2034.: 90 %;

(iii) od 2035. do 2039.: 70 %;

(iv) od 2040. do 2044.: 50 %;

(v) od 2045. i na dalje: 20 %.

(b) Ne dovodeći u pitanje prethodno navedeni podstav (a) strane mogu odlučiti da strana koja postupa u skladu sa stavom 1. ovog člana, shodno korekcijama unetim u kontrolne mere iz člana 2J u skladu sa članom 2.stavom 9., ima pravo da odloži ispunjavanje kontrolnih mera utvrđenih u članu 2J stavu 1. podstavovima od (a) do (e) te članu 2J stavu 3. podstavovima od (a) do (e) i izmeni predmetne mere kako sledi:

- (i) od 2028. do 2031.: 100 %;
- (ii) od 2032. do 2036.: 90 %;
- (iii) od 2037. do 2041.: 80 %;
- (iv) od 2042. do 2046.: 70 %;
- (v) od 2047. i na dalje: 15 %;

(c) Svaka strana koja postupa u skladu sa stavom 1. ovog člana, za potrebe računanja svoje početne potrošnje u smislu člana 2J imaće pravo da koristi prosečnu vrednost svojih obračunskih nivoa potrošnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F za godine 2020., 2021. i 2022., plus 65% svoje početne potrošnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa C, grupa I, kao što je navedeno u stavu 8 b. ovog člana.

(d) Ne dovodeći u pitanje prethodno navedeni podstav (c) strane mogu odlučiti da strana koja postupa u skladu sa stavom 1. ovog člana za potrebe računanja svoje početne potrošnje u smislu člana 2J ima pravo da koristi prosečnu vrednost svojih obračunskih nivoa potrošnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F za godine 2024., 2025. i 2026., plus 65% svoje početne potrošnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa C, grupa I, kao što je navedeno u stavu 8 b. ovog člana.

(e) Svaka strana koja postupa u skladu sa stavom 1. ovog člana i proizvodi kontrolisane supstance iz Aneksa F, za potrebe računanja svoje početne proizvodnje u smislu člana 2J ima pravo da koristi prosečnu vrednost svojih obračunskih nivoa proizvodnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F za godine 2020., 2021. i 2022., plus 65% svoje početne proizvodnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa C, grupa I, kao što je navedeno u stavu 8 b. ovog člana.

(f) Ne dovodeći u pitanje prethodno navedeni podstav (e) strane mogu odlučiti da strana koja postupa u skladu sa stavom 1. ovog člana za potrebe računanja svoje početne proizvodnje u smislu člana 2J ima pravo da koristi prosečnu vrednost svojih obračunskih nivoa proizvodnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa F za godine 2024., 2025. i 2026., plus 65% svoje početne proizvodnje kontrolisanih supstanci iz Aneksa C, grupa I, kao što je navedeno u stavu 8 b. ovog člana.

(g) Podstavovi od (a) do (f) ovog stava će se primeniti na obračunate nivoe proizvodnje i potrošnje osim u meri u kojoj se izuzetak za visoku temperaturu okoline primenjuje na osnovu kriterijuma o kojima su odlučile strane.“

Član 6.

U članu 6. Protokola reči:

„članovima od 2A. do 2I.“ zamenjuju se rečima:

„članovima od 2A do 2J“.

Član 7. stavovi 2, 3 i 3 ter

Sledeća alineja se dodaje nakon alineje koja glasi: „iz Aneksa E, za 1991. godinu,“ u članu 7. stavu 2. Protokola:

„ – iz Aneksa F, za godine od 2011. do 2013., izuzev za Strane koje postupaju u skladu sa članom 5. stav 1. koje će takve podatke dostaviti za godine od 2020. do 2022., ali će one Strane koje postupaju u skladu sa članom 5. stav 1. na

koje se primenjuje podstavovi (d) i (f) stava 8 qua člana 5 dostaviti takve podatke za godine od 2024. do 2026.;"

U članu 7. stavovima 2. i 3. Protokola reči:

„C i E“

zamenjuju se rečima:

„C, E i F“.

U članu 7 Protokola posle stava 3 bis dodaje se sledeći stav:

„3 ter. Svaka Strana će dostaviti Sekretarijatu statističke podatke o svojim godišnjim emisijama kontrolisanih supstanci iz Grupe II Aneksa F, po svakom pogonu u skladu sa članom 3 stav 1 (d) Protokola.“

Član 7. stav 4.

U članu 7. stavu 4. Protokola iza reči:

„statističkim podacima o“ i „dostave podatke o“ dodaje se:

„proizvodnji,“

Član 10. stav 1.

U članu 10. stavu 1. Protokola reči:

„i člana 2I.“

zamenjuje se rečima:

„, člana 2I i člana 2J“.

Na kraju člana 10. stava 1. Protokola dodaje se sledeći tekst:

„U slučaju da neka od strana koje postupaju u skladu sa stavom 1 člana 5 odabere da iskoristi finansiranje iz bilo kog drugog finansijskog mehanizma koji bi mogao da dovede do pokrivanja bilo kog dela ugovorenih povećanih troškova, taj deo neće biti pokriveni finansijskim mehanizmima u skladu sa članom 10 ovog Protokola.“

Član 17.

U članu 17. Protokola reči:

„članovima 2A. do 2I.“ zamenjuju se rečima:

„članovima od 2A do 2J“.

Aneks A

Sledeća tabela zamenjuje tabelu za grupu I. iz Aneksa A Protokola:

Grupa	Supstanca	Potencijal oštećenja ozonskog omotača*	Potencijal 100-godišnjeg globalnog zagrevanja
<i>Grupa I.</i>			
CFCl ₃	(CFC-11)	1,0	4,750
CF ₂ Cl ₂	(CFC-12)	1,0	10,900
C ₂ F ₃ Cl ₃	(CFC-113)	0,8	6,130
C ₂ F ₄ Cl ₂	(CFC-114)	1,0	10,000
C ₂ F ₅ Cl	(CFC-115)	0,6	7,370

Aneks C i Aneks F

Sledeća tabela zamenjuje tabelu za grupu I. iz Aneksa C Protokola:

Grupa	Supstanca	Broj izomera	Potencijal oštećenja ozonskog omotača*	Potencijal 100-godišnjeg globalnog zagrevanja ***
Grupa I.				
CHFCI ₂	(HCFC-21)**	1	0,04	151
CHF ₂ CI	(HCFC-22)**	1	0,055	1810
CHFCI	(HCFC-31)	1	0,02	
C ₂ HFCl ₄	(HCFC-121)	2	0,01-0,04	
C ₂ HF ₂ Cl ₃	(HCFC-122)	3	0,02-0,08	
C ₂ HF ₃ Cl ₂	(HCFC-123)	3	0,02-0,06	77
CHCl ₂ CF ₃	(HCFC-123)**		0,02	
C ₂ HF ₄ Cl	(HCFC-124)	2	0,02-0,04	609
CHFCICF ₃	(HCFC-124)**		0,022	
C ₂ H ₂ FCI ₃	(HCFC-131)	3	0,007-0,05	
C ₂ H ₂ F ₂ Cl ₂	(HCFC-132)	4	0,008-0,05	
C ₂ H ₂ F ₃ Cl	(HCFC-133)	3	0,02-0,06	
C ₂ H ₃ FCI ₂	(HCFC-141)	3	0,005-0,07	
CH ₃ CFCl ₂	(HCFC-141b)**		0,11	725
C ₂ H ₃ F ₂ Cl	(HCFC-142)	3	0,008-0,07	
CH ₃ CF ₂ Cl	(HCFC-142b)**		0,065	2310
C ₂ H ₄ FCI	(HCFC-151)	2	0,003-0,005	
C ₃ HFCl ₆	(HCFC-221)	5	0,015-0,07	
C ₃ HF ₂ Cl ₅	(HCFC-222)	9	0,01-0,09	
C ₃ HF ₃ Cl ₄	(HCFC-223)	12	0,01-0,08	
C ₃ HF ₄ Cl ₃	(HCFC-224)	12	0,01-0,09	
C ₃ HF ₅ Cl ₂	(HCFC-225)	9	0,02-0,07	
CF ₃ CF ₂ CHCl ₂	(HCFC-225ca)**		0,025	122

CF ₂ ClCF ₂ CHClF	(HCFC-225cb)**		0,033	595
C ₃ H ₂ F ₆ Cl	(HCFC-226)	5	0,02-0,10	
C ₃ H ₂ FCl ₅	(HCFC-231)	9	0,05-0,09	
C ₃ H ₂ F ₂ Cl ₄	(HCFC-232)	16	0,008-0,10	
C ₃ H ₂ F ₃ Cl ₃	(HCFC-233)	18	0,007-0,23	
C ₃ H ₂ F ₄ Cl ₂	(HCFC-234)	16	0,01-0,28	
C ₃ H ₂ F ₅ Cl	(HCFC-235)	9	0,03-0,52	
C ₃ H ₃ FCl ₄	(HCFC-241)	12	0,004-0,09	
C ₃ H ₃ F ₂ Cl ₃	(HCFC-242)	18	0,005-0,13	
C ₃ H ₃ F ₃ Cl ₂	(HCFC-243)	18	0,007-0,12	
C ₃ H ₃ F ₄ Cl	(HCFC-244)	12	0,009-0,14	
C ₃ H ₄ FCl ₃	(HCFC-251)	12	0,001-0,01	
C ₃ H ₄ F ₂ Cl ₂	(HCFC-252)	16	0,005-0,04	
C ₃ H ₄ F ₃ Cl	(HCFC-253)	12	0,003-0,03	
C ₃ H ₅ FCl ₂	(HCFC-261)	9	0,002-0,02	
C ₃ H ₅ F ₂ Cl	(HCFC-262)	9	0,002-0,02	
C ₃ H ₆ FCl	(HCFC-271)	5	0,001-0,03	

* Tamo gde je naznačen opseg za potencijal za oštećenje ozonskog omotača (ODP), u svrhe ovog Protokola koristiće se najviša vrednost u tom opsegu. Vrednosti ODP koje su navedene kao pojedinačne vrednosti određene su iz proračuna na osnovu laboratorijskih merenja. One koje su navedene kao opseg zasnivaju se na procenama i manje su sigurne. Opseg se odnosi na grupu izomera. Viša vrednost je procenjeni ODP onog izomera koji ima najviši ODP, dok je niža vrednost procenjeni ODP onog izomera koji ima najniži ODP.

** Označava supstance koje su komercijalno najrentabilnije sa odgovarajućim ODP vrednostima namenjene da se koriste u svrhe ovog Protokola.

*** Za supstance za koje nije naveden potencijal globalnog zagrevanja zadata vrednost 0 primenjuje se do uključivanja vrednosti potencijala globalnog zagrevanja primenom postupka predviđenog članom 2. stavom 9. podstavom (a) podtačkom ii.

Posle Aneksa E Protokolu treba dodati sledeći Aneks:

„Aneks F: Kontrolisane supstance

Grupa	Supstanca	Potencijal 100-godišnjeg globalnog zagrevanja
<i>Grupa I.</i>		
CHF ₂ CHF ₂	HFC-134	1,100
CH ₂ FCF ₃	HFC-134a	1,430
CH ₂ FCHF ₂	HFC-143	353
CHF ₂ CH ₂ CF ₃	HFC-245fa	1,030
CF ₃ CH ₂ CF ₂ CH ₃	HFC-365mfc	794
CF ₃ CHF ₂ CF ₃	HFC-227ea	3,220
CH ₂ FCF ₂ CF ₃	HFC-236cb	1,340
CHF ₂ CHF ₂ CF ₃	HFC-236ea	1,370
CF ₃ CH ₂ CF ₃	HFC-236fa	9,810
CH ₂ FCF ₂ CHF ₂	HFC-245ca	693
CF ₃ CHFCH ₂ CF ₂ CF ₃	HFC-43-10mee	1,640
CH ₂ F ₂	HFC-32	675
CHF ₂ CF ₃	HFC-125	3,500
CH ₃ CF ₃	HFC-143a	4,470
CH ₃ F	HFC-41	92
CH ₂ FCH ₂ F	HFC-152	53
CH ₃ CHF ₂	HFC-152a	124
<i>Grupa II.</i>		
CHF ₃	HFC-23	14,800

Član II.: Povezanost sa amandmanom iz 1999.godine

Ni jedna država niti organizacija regionalne integracije ne može da deponuje instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja, kao ni pristupanja ovom Amandmanu osim ukoliko je prethodno ili istovremeno položila takav instrument za Amandman usvojen na 11.Skupštini potpisnica u Pekingu, 3. decembra 1999. godine.

Član III.: Povezanost sa Okvirnom konvencijom UN o klimatskim promenama i njenim Kjotskim protokolom

Cilj ovog Amandmana nije isključivanje fluorouglijovodonika iz područja primene obaveza iz članova 4. i 12. Okvirne konvencije UN o klimatskim promenama ni iz članova 2., 5., 7. i 10. Kjotskog protokola.

Član IV.: Stupanje na snagu

1. Osim kako je navedeno u stavu 2. u daljem, ova izmena stupa na snagu 1. januara 2019. godine pod uslovom da su države ili regionalne organizacije koje su strane Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač položile najmanje dvadeset dokumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju Amandmana. U slučaju da do tog datuma ovaj uslov ne bude ispunjen Amandman će stupi na snagu devedesetog dana od dana ispunjenja uslova.

2. Izmena člana 4. Protokola koje se odnose na kontrolu trgovine sa zemljama koje nisu strane Protokola i koje su utvrđene u članu I. ovog Amandmana stupaju na snagu 01.januara 2033.godine pod uslovom da su države ili regionalne organizacije koje su potpisnice Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač položile najmanje sedamdeset dokumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju Amandmana. U slučaju da do tog datuma ovaj uslov ne bude ispunjen Amandman će stupi na snagu devedesetog dana od dana ispunjenja uslova.

3. Za potrebe prethodno navedenih stavova 1. i 2., bilo koji dokument koji je položila regionalna organizacija neće se smatrati dodatkom onima koje su položile države članice te organizacije.

4. Nakon stupanja na snagu ovog Amandmana kako je utvrđeno stavovima 1. i 2., on će za svaku drugu stranu Protokola stupiti na snagu devedesetog dana od dana polaganja njenog dokumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.

Član V.: Privremena primena

Svaka strana može se, u bilo kom trenutku pre stupanja na snagu ovog Amandmana, izjasniti da će privremeno primenjivati bilo koju od mera kontrole utvrđenih u članu 2J te odgovarajućih obaveza u pogledu izveštavanja iz člana 7, do stupanja Amandmana na snagu.

Član 3.

Sprovođenje ovog zakona u nadležnosti je ministarstva nadležnog za poslove zaštite životne sredine i ministarstva nadležnog za poslove finansija.

Član 4.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o potvrđivanju Amandmana na Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač sadržan je u članu 99. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Narodna skupština potvrđuje međunarodne ugovore kada je zakonom predviđena obaveza njihovog potvrđivanja.

II RAZLOZI ZBOG KOJIH SE PREDLAŽE POTVRĐIVANJE MEĐUNARODNOG SPORAZUMA

Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača usvojena je u martu 1985. godine na inicijativu Upravnog saveta Programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu (UNEP). Konvencija je pozvala na saradnju, razmenu podataka i organizovano upravljanje supstancama koje oštećuju ozonski omotač, ali bez nalaganja konkretnih obaveza za smanjenje njihove potrošnje.

U septembru 1987. godine, naponi ka uspostavljanju obaveza smanjenja proizvodnje i potrošnje supstanci koje oštećuju ozonski omotač, doveli su do usvajanja Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač. Uvedene su kontrolne mere za supstance iz Aneksa A protokola, namenjene razvijenim zemljama (zemlje van-člana 5). Zemljama člana 5. (zemlje u razvoju) dozvoljeno je povećanje potrošnje ovih supstanci pre preuzimanja obaveza. Na tekst Montrealskog protokola usvojena su četiri amandmana: Londonski (usvojen 1990. godine; ovim amandmanom su na listu kontrolisanih supstanci dodati ugljen-tetrahlorid i metil-hloroform), Kopenhaški (usvojen 1992. godine, ovim amandmanom su na listu kontrolisanih supstanci dodati bromofluorougļjovodonici i metil-bromid), Montrealski (usvojen 1997. godine, predviđen sistem izdavanja dozvola za uvoz i izvoz novih, korišćenih, obnovljenih i obrađenih kontrolisanih supstanci iz Aneksa A, B, C i E), Pekinški (usvojen 1999. godine, predvideo je izveštavanje Ozonskom sekretarijatu na godišnjem nivou).

Na 28. sastanku zemalja potpisnica Montrealskog protokola o supstancama koje oštećuju ozonski omotač, održanog u Ruandi, 15. oktobra 2016. godine usvojen je Kigali amandman. Kako se Montrealski protokol pokazao kao veoma efikasan dokument iz oblasti zaštite životne sredine, odlučeno je da se potrošnja *HFC* supstanci kontroliše na isti način kao potrošnja supstanci koje oštećuju ozonski omotač (*HCFC* supstance).

Ovim amandmanom uvode se fluorougļjovodonici (*HFC*) u Montrealski protokol, odnosno smanjenje potrošnje i proizvodnje ovih supstanci. Fluorougļjovodonici su fluorovani gasovi sa efektom staklene bašte i koriste se kao

alternativa za supstance koje oštećuju ozonski omotač. Ono što je karakteristično za ovu grupu supstanci jeste to da ne oštećuju ozonski omotač, ali da imaju visok

potencijal globalnog zagrevanja i uticaj na klimatske promene. Zbog velike upotrebe *HFC* supstanci i sve većeg globalnog zagrevanja odlučeno je da se preduzmu mere u cilju smanjenja potrošnje, proizvodnje i upotrebe ove grupe supstanci.

SFRJ je ratifikovala Bečku konvenciju 16. aprila 1990. godine, dok je Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač ratifikovala 3. januara 1991. godine. Republika Srbija je sukcesor ovih ratifikacija. Republika Srbija potvrdila je sva četiri usvojena amandmana na Montrealski protokol u martu 2005. godine.

Potvrđivanjem Kigali amandmana Republika Srbija će nastaviti put sa ciljem očuvanja ozonskog omotača, a uzimajući u obzir da *HFC* supstance spadaju u gasove sa efektom staklene bašte, dodatno će doprineti i sprovođenju Pariskog sporazuma koji je Republika Srbija potvrdila 30. maja 2017. godine.

U periodu od ratifikacije Bečke konvencije i Montrealskog protokola Republika Srbija je uspešno implementirala ove ugovore kroz Programe za eliminaciju supstanci koje oštećuju ozonski omotač, kroz investicione i neinvesticione aktivnosti, i time ispunila preuzete obaveze koje proizilaze iz Montrealskog protokola.

Montrealski Protokol je doprineo oporavku ozonskog omotača postepenim ukidanjem supstanci koje oštećuju ozonski omotač i u tom procesu je ublažio klimatske promene. Prema Kigali amandmanu, strane potpisnice će postepeno smanjiti proizvodnju i potrošnju *HFC*-a, tako da se do kraja veka izbegne globalno zagrevanje do 0,5°S .

Kada strane potpisnice implementiraju nove tehnologije u procesu primene amandmana, one će steći i konkurentsku prednost na svetskom tržištu, jer su alternativne tehnologije isplativije i dovode do poboljšanja kvaliteta krajnjih proizvoda kao i veće energetske efikasnosti.

Kroz primenu amandmana iz Kigalija, Montrealski protokol preuzima odgovornost za *HFC* sa vodećom ulogom u radu na ekološki održivom svetu, u skladu sa Agendom o održivom razvoju do 2030. godine.

Grupa potpisnica iz člana 5. Kigali amandmana (u koju spada Republika Srbija) imaće pristup finansijskoj i tehničkoj podršci koja se pruža u skladu sa Protokolom. Postoje i brojne druge koristi od ratifikacije.

Usvajanjem Amandmana utvrđuju se obaveze postupnog smanjenja potrošnje *HFC* supstanci za zemlje strane Montrealskog protokola. Prema Amandmanu zemlje su podeljene u četiri grupe, sa različitim kontrolnim merama.

Republika Srbija kao zemlja u razvoju i zemlja člana 5. Protokola je u obavezi da uvede kontrolne mere kako sledi: - određivanje osnovne potrošnje 2020. do 2022. godine; - zamrzavanje potrošnje na nivo osnovne potrošnje 2024. godine; - 10 % smanjenje potrošnje 2029. godine; - 30% smanjenje potrošnje 2035. godine; - 50% smanjenje potrošnje 2040. godine; - 80 % smanjenja potrošnje 2045. godine.

U procesu pristupanja EU Republika Srbija je u obavezi da svoje zakonodavstvo usaglasi sa, između ostalog, Regulativom (EU) br. 517/2014 o

fluorovanim gasovima, koja je za ovu grupu supstanci već utvrdila strožije kontrolne mere. Usvajanje ovog Amandmana i uvođenje kontrolnih mera olakšaće kasnije preuzimanje strožijih mera koje propisuje Regulativom (EU) br. 517/2014, a takođe će se dati doprinos i u postizanju ciljeva utvrđenih Pariskim sporazumom.

Kao zemlja člana 5. Protokola, potvrđivanjem Amandmana Republika Srbija će imati mogućnost da aplicira za finansijska sredstva za pripremu planova i programa za smanjenje potrošnje ove grupe supstanci, čime će zemlja, kroz investicione i neinvesticione aktivnosti, biti u mogućnosti da u procesu pridruživanja EU ispuni standarde i zahteve propisane EU regulativama, a privrednom sektoru će omogućiti lakšu tranziciju i pristup novim tehnologijama i rashladnim fluidima koji ne oštećuju ozonski omotač i sa nižim potencijalom globalnog zagrevanja (GWP).

Potpisnice iz člana 5. imaju i posebne podsticaje da ratifikuju Kigali amandman:

Član 10. Montrealskog protokola uspostavlja finansijski mehanizam za obezbeđivanje finansijske i tehničke saradnje, uključujući i transfer tehnologija, kako bi se podržalo poštovanje potpisnica iz člana 5. Protokola. Deo ovog paketa je Multilateralni fond (*MLF*), koji između ostalog, pokriva dogovorene troškove potpisnica iz člana 5.

Tokom sesije u Kigaliju potpisano je niz ključnih odluka o podršci *MLF*-a za strane ugovornice iz člana 5. Protokola, pa tako:

Strane potpisnice iz člana 5. imaće mogućnost da odrede prioritete *HFC*-a, definišu sektore, odaberu tehnologije i alternative i razrađuju i implementiraju svoje strategije za ispunjavanje dogovorenih obaveza u vezi *HFC*-a, na osnovu specifičnih potreba i nacionalnih okolnosti, nakon ratifikacije.

Od Izvršnog odbora *MLF*-a je zatraženo da izradi smernice za finansiranje postepenog ukidanja potrošnje i proizvodnje *HFC*-a, uključujući pragove ekonomičnosti.

Podrška je predviđena za omogućavanje aktivnosti za institucionalno jačanje, uvoznih i izvoznih dozvola i kvota, izveštavanje iz člana 7, demonstracione projekte i razvoj nacionalnih strategija za postepeno smanjenje *HFC*-a.

Izuzimanje od visokih ambijentalnih temperatura: Postoji izuzeće od smanjenja *HFC*-a za strane iz člana 5. od zahteva za faznim smanjenjem *HFC*-a (izuzetak visoke temperature okoline).

Mogu postojati i druga izuzeća, i to za osnovnu upotrebu za proizvodnju ili potrošnju koje su neophodne za zadovoljenje osnovnih potreba potpisnica a dogovoreno je između strana potpisnica da budu izuzete od upotrebe. Mehanizmi za takva potencijalna izuzeća će biti razmotreni do 2029. godine.

Ako potpisnica iz člana 5. nije u stanju da sprovede svoje obaveze zbog neadekvatne primene odredaba o transferu tehnologije i finansijskog mehanizma, može započeti proces koji će rezultirati sastankom potpisnica o akcijama koje treba preduzeti.

Komitet za implementaciju je dužan da radi na vansudskom, nekonfrontirajućem i olakšavajućem načinu da podrži poštovanje obaveza potpisnica.

Dodatna finansijska podrška će biti dostupna za pružanje podrške potpisnicama iz člana 5. koje brzo počnu sa postepenim smanjivanjem *HFC*-a. Pre sastanka u Kigaliju, grupa od 16 zemalja donatora objavila je svoju nameru da obezbedi 27 miliona dolara *MLF-u* pre sledećeg planiranog popunjavanja Fonda. Ovo se može dopuniti finansiranjem energetske efikasnosti od strane grupe organizacija, koje su najavile brzo pokretanje finansiranja od 53 miliona dolara.

Fleksibilnost u implementaciji Amandmana dozvoljava potpisnicama određeni stepen fleksibilnosti u sprovođenju svojih obaveza: on je osmišljen da pruži potpisnicama dovoljno vremena i mogućnosti da smanje *HFC* na način koji odgovara njihovim potrebama i interesima, postavljajući svoje prioritete za određene *HFC*, sektore, tehnologije i alternative .

Uobičajeno, ratifikacija ugovora o životnoj sredini sa redovnim međunarodnim sastancima izazvala bi dodatne troškove za državu za pripremu i učešće na tim sastancima. Međutim, države neće imati značajne međunarodne troškove sastanaka kada ratifikuju Kigali amandman zato što je on deo Montrealskog protokola i velika većina država redovno prisustvuje njegovim sastancima.

Potpisnica iz člana 5. će učestvovati na sastancima uz podršku fonda Montrealskog protokola.

III STVARANJE FINANSIJSKIH OBAVEZA ZA REPUBLIKU SRBIJU IZVRŠAVANJEM MEĐUNARODNOG SPORAZUMA

Potvrđivanje Amandmana na Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač nije uslovljeno plaćanjem godišnje članarine od strane Republike Srbije, kao i da njegovim potvrđivanjem Republika Srbija ima mogućnost pristupa finansijskim sredstvima koja će omogućiti njegovu punu implementaciju, te se ne stvaraju finansijske obaveze za Republiku Srbiju.

IV PROCENA POTREBNIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA IZVRŠAVANJE MEĐUNARODNOG SPORAZUMA

S obzirom na to da se izvršavanjem Amandmana na Montrealski protokol o supstancama koje oštećuju ozonski omotač ne stvaraju finansijske obaveze za

Republiku Srbiju, nije potrebno obezbediti sredstva iz budžeta Republike Srbije za njegovo izvršavanje.